

MULTICULTURALISM AND LIBRARIES IN NIS

Andjelina Denic

The Academy of Applied Technical and Preschool Studies, Nis – Department in Vranje, Serbia,
andjelinadenic@yahoo.com

Abstract: In a nationally/ethnically heterogeneous, multicultural society, the library assumes the role of a cultural center responsible not only for providing library resources and preserving the cultural heritage of all communities in the environment it serves, but also for designing and implementing programs aimed at promoting multiculturalism, i.e. social integration of members of national minorities. In Serbia, however, a peculiar segregative type of multiculturalism has developed, which insists on the cultural and linguistic diversity of minorities at the expense of strengthening ties with the environment. The consequence of this is that libraries that set themselves the primary task of promoting two or more cultures are rare, especially in relatively homogeneous environments where the presence of minorities is almost unnoticed. The purpose of this research was to examine to what extent the libraries in the area of the city of Niš are working on the promotion of multiculturalism. The obtained results show that there are certain activities, but that much more attention is paid to the culture and creativity of dominant global cultures than to local national/ethnic minorities, and that the work of libraries in Niš secondary schools is particularly neglected.

Keywords: multiculturalism, interculturality, national minorities, library, culture, creativity, promotion.

MULTIKULTURALIZAM I BIBLIOTEKE U NIŠU

Andelina Denić

Akademija Tehničko-Vaspitačkih Strukovnih Studija Niš- Odsek Vranje, Srbija,
andjelinadenic@yahoo.com

Rezime: U nacionalno/etnički heterogenom, multikulturalnom društvu, biblioteka preuzima ulogu kulturnog središta zaduženog ne samo za obezbeđivanje bibliotekskih resursa i očuvanje kulturnog nasleđa svih zajednica u sredini koju opslužuje već i za osmišljavanje i realizovanje programa u cilju promocije multikulturalizma, odnosno društvene integracije pripadnika nacionalnih manjina. U Srbiji se, međutim, razvio svojevrsan segregativan tip multikulturalnosti, koji insistira na kulturno-jezičkim različitostima manjina nauštrb jačanja veza sa okruženjem. Posledica toga je da su biblioteke koje kao primarni zadatak sebi postavljaju promociju dveju ili više kultura – retke, naročito u relativno homogenim sredinama gde je prisustvo manjina gotovo nezapaženo. Ovo istraživanje imalo je za cilj da ispita u kojoj meri se u bibliotekama na području grada Niša radi na promociji multikulturalnosti. Dobijeni rezultati pokazuju da izvesnih aktivnosti ima, ali da se mnogo više pažnje poklanja kulturi i stvaralaštvu dominantnih globalnih kultura nego lokalnim nacionalnim/etničkim manjinama, a da je naročito zapostavljen rad biblioteka u Niškim srednjim školama.

Ključne reči: multikulturalnost, interkulturalnost, nacionalne manjine, biblioteka, kultura, stvaralaštvo, promocija.

1. UVOD

U nacionalno/etnički heterogenim sredinama, kakva je i Republika Srbija, negovanje multikulturalnosti i interkulturalnosti jednostavno se podrazumeva: očekuje se ne samo da kulturološki različite grupacije koegzistiraju već i da se među njima intenzivno vrši razmena društvenih vrednosti. Uz to, globalizacija i umnogome olakšano kretanje stanovništva doveli su do rasta internacionalnih migracija, te se tako dodatno stvaraju ljudi sa kompleksnim identitetom, i razvoja, odnosno proširenja multikulturalnih okruženja i kulturnih različitosti i u ranije relativno homogenim područjima (IFLA/UNESCO, n.d.). U tako ustrojenom sistemu, biblioteka, pored svoje osnovne delatnosti, dobija i važan zadatak podrške, unapređivanja i promocije različitosti jezika i kultura svih nacionalnih grupa koje opslužuje. Međutim, s obzirom na to da se na našim prostorima, umesto potpune društvene integracije pripadnika nacionalnih manjina, stvorio svojevrsan segregativan tip multikulturalnosti, u kome se potenciraju različitosti, ali ne i jačanje društvenih veza sa okruženjem, kao i da su pojedine sredine u okviru države izrazito homogene, postavlja se opravdano pitanje u kojoj meri biblioteke ispunjavaju zadatke definisane IFLA/UNESCO smernicama. Ovo istraživanje ima za cilj da utvrdi kakvo je stanje u bibliotekama na teritoriji Niša i koliko i na koji način su ove ustanove uključene u promociju multikulturalnosti u svojoj sredini.

1. TEORIJSKA RAZMATRANJA

Multikulturalnost i interkulturalnost

U današnje vreme, smatra se da promocija i razvoj multikulturalnosti i, uopšte, prava na različitost nije samo obaveza već i potreba svakog savremenog društva bez obzira na stepen heterogenosti njegove demografske strukture. S jedne strane, izgradnja multikulturalne sredine donekle daje odgovor na uvek „goruće“ pitanje statusa autohtonih naroda, odnosno manjinskih grupa u okviru nacionalno heterogenih država, kakva je i Srbija (Hadžić, 2020: 1). S druge strane, jedan od problema koji proizilazi iz samog pojma multikulturalnosti jeste upravo problem različitosti, odnosno pitanje da li za nju ima mesta u umnogome globalizovanom, multikulturalnom društvenom sistemu i da li ga ona, kao takva, obogaćuje ili osiromašuje.

Usko povezan i donekle sinoniman sa pojmom multikulturalizma jeste pojam interkulturalnosti. Kao i multikulturalnost, interkulturalnost se odnosi na skup, interakciju i razmenu dinamičnih tokova različitih kultura. Međutim, za razliku od multikulturalnosti, koja podrazumeva samo postojanje različitih kultura na jednom prostoru, interkulturalnost „naglašava odnos među kulturama i neophodnost međusobne interakcije“, te praktično znači „shvatiti drugog i biti u interaktivnom odnosu s njim“ (Centar za interkulturnu komunikaciju, n.d.a.).

Multikulturalizam u Srbiji i Nišu

Nakon raspada multikulturalno zamišljene Jugoslavije, svaka od novonastalih država u temelje državnosti postavila je svoju većinsku naciju, praktično postavši jednonacionalna. Međutim, područje nekadašnje državne zajednice specifično je po tome da se, s jedne strane, odlikuje postojanjem „i po dvadesetak različitih nacionalnih manjina i etničkih grupa“ na teritoriji jedne zemlje (Stanković-Pejnović, 2010: 465), a sa druge suočava sa „problemom manjina kao faktorom permanentne krize identiteta“, odnosno marginalizovanjem zaštite manjina i široko rasprostranjenim gledištem da su pojedine, ako ne i sve manjinske grupe „prepreka spram nacionalne hegemonije“ (Stanković-Pejnović, 2010: 466).

S druge strane, ako je težnja približavanju i eventualnom pristupanju Evropskoj uniji legitiman politički cilj, a zna se da Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina iz 1995. zaštitu manjina smatra pitanjem od međunarodnog značaja, zemlje Balkana i jugoistočne Evrope moraće da se, pre ili kasnije, suoče i sa ovom problematikom, odnosno usaglase sa evropskim standardima. Ta vrsta političke stabilizacije podrazumevala bi multikulturalizam kao činjenicu, odnosno ne samo integraciju manjina u sve vidove društvenog života putem pravnih propisa već i razvijanje društvene svesti o nužnosti uvažavanja svih tipova različitosti – etničkih, verskih, kulturnih (Stanković-Pejnović, 2010: 470). Realizacija manjinskih prava rezultira pravom na slobodu i negovanje različitosti, čime se dalje osigurava stabilnost i razvoj društva u celini, a prihvatanjem principa jednakosti i tolerancije ostvaruje se jednak tretman svih građana.

Srbija je ne samo nesporno multikulturalno društvo već i uređena država koja, pored Ustavom garantovanih prava svim građanima i zakonskih direktiva kojima se zabranjuje „bilo kakva diskriminacija ili nasilna asimilacija nacionalnih manjina“, odnosno „podsticanje rasne, verske, nacionalne ili bilo kakve druge mržnje i netrpeljivosti“, prepoznaje i daje dodatna prava pripadnicima preko dvadeset nacionalnih manjina: Albancima, Aškalijama, Bošnjacima, Bugarima, Bunjevcima, Vlasima, Grcima, Egipćanima, Jevrejima, Mađarima, Makedoncima, Nemcima, Romima, Rumunima, Rusinima, Slovacima, Slovencima, Ukrajincima, Hrvatima, Crnogorcima i Česima (Vlada Republike Srbije, n.d.). Uz to, Vlada Republike Srbije podvlači da naša zemlja u oblasti obrazovanja, kulture i informisanja aktivno „podstiče duh tolerancije i međukulturnog dijaloga i preduzima efikasne mere za unapređenje uzajamnog poštovanja, razumevanja i saradnje među svim ljudima koji žive na njenoj teritoriji, bez obzira na njihov etnički, kulturni, jezički ili verski identitet“ (Vlada Republike Srbije, n.d.). Prema ovim odredbama, sve posebnosti nacionalnih i drugih manjinskih grupa trebalo bi da su zaštićene samim poštovanjem i doslednom primenom datih ustavnih i zakonskih odredbi. Naravno, situacija na terenu je drugačija. Najpre, krajem XX i početkom XXI veka došlo je do etničke homogenizacije stanovništva Srbije, izazvane kako političkom i socioekonomskom situacijom, tako i etnocentričnim migracijama, prirodnim kretanjem stanovništva, asimilacijom i/ili promenom nacionalne pripadnosti i drugim faktorima (Raduški, 2003: 425). Tako se, najpre, došlo do situacije da na nivou Srbije Srbi budu – očekivano – najdominantnija nacionalna grupa, sa udelom od preko 83% prema popisu iz 2011, a da manjinske grupe gotovo u zanemarljivim procentima učestvuju u sastavu populacije (Mađari 3,53%, Romi 2,05%, Bošnjaci 2,02%, Hrvati 0,81%, Slovaci 0,73%, Crnogorci 0,54%, Vlasi 0,49%, Rumuni 0,41%, Makedonci 0,32% itd.) (Republički zavod za statistiku, 2016). Etnička slika Niša u drugoj deceniji XXI veka odgovara stanju na području centralne Srbije. Prema popisu iz 2011, Srbi su na teritoriji Niša imali apsolutnu većinu sa preko 93,5% (243,381 stanovnika), a od nacionalnih manjina u gradu su registrovani još i Romi (2,69%), Bugari (0,36%), Makedonci (0,32%), Crnogorci (0,25%) i pripadnici još petnaestak naroda u praktično neznatnom procentu (ispod 0,15%, odnosno ispod 400 stanovnika na nivou grada) (Republički zavod za statistiku, 2016). Bez obzira na brojnost pripadnika nacionalnih manjina, kulturna šarolikost grada je neosporna. Ipak, postavlja se pitanje u kojoj je meri moguće insistirati na multikulturalnosti i interkulturalnosti u gotovo homogenoj sredini kakva je niška.

3. ULOGA BIBLIOTEKE U PROMOCIJI I NEGOVANJU MULTIKULTURALNOSTI

Prema Deklaraciji IFLA/UNESCO za multikulturalne biblioteke, biblioteka predstavlja važan „korak ka dijalogu različitih kultura jednog društva“ (IFLA/UNESCO, n.d.). Ove dve organizacije različitost smatraju zajedničkom zaostavštinom heterogenog društva koja se mora prihvatiti, negovati i poštovati. U tako ustrojenom multikulturalnom društvu, biblioteka treba da oslikava, potpomaže i unapređuje različitost jezika i kultura na svim nivoima, sa ciljem „ostvarivanja dijaloga kultura i aktivnog građanskog prava“ (IFLA/UNESCO, n.d.). Kako su biblioteke centri kulture i učenja, a u poslednje vreme i informativni centri zajednica koje opslužuju, svoju delatnost treba da prilagode ostvarivanju osnovnih sloboda i pristupu informacijama i znanjima za sve korisnike, bez obzira na njihov kulturni identitet i vrednosti.

Prema ovim smernicama, biblioteka je u obavezi da:

- omogućiti pristup svim članovima zajednice bez obzira na njihovo jezičko, odnosno kulturološko poreklo;
- obezbediti pristup informacijama na odgovarajućem jeziku i pismu;
- obezbediti materijal i aktivnosti koje odgovaraju potrebama svih lokalnih zajednica;
- osigurati da su njeni saradnici stručno osposobljeni za obavljanje svoje delatnosti sa pripadnicima različitih zajednica.

Pored toga, IFLA/UNESCO smernice skreću pažnju i na to da posebnu pažnju treba posvetiti marginalizovanim zajednicama i grupama: nacionalnim manjinama, azilantima i izbeglicama, migrantima, sezonskim radnicima i dr.

Dalje, u osnovne delatnosti multikulturalnih biblioteka spada i razvoj fonda i usluga u odnosu na različitost kultura, očuvanje kulturnog nasleđa različitih grupa, obezbeđivanje i promocija programa za razvoj informatičkih kompetencija, bibliotekskih resursa i kulturnog nasleđa, kao i unapređivanje „aktivnosti koje se odnose na dijalog kultura“ (IFLA/UNESCO, n.d.). Biblioteka kao kulturni centar, dakle, dužna je ne samo da „oslikava različitosti kultura i jezika sredine“ već i da doprinese zaštiti kulturne samosvesti, da reprezentuje i unapredi komunikaciju u sredini koju opslužuje (IFLA/UNESCO, n.d.), ali i da osmišljava i realizuje „programe zajedničke ili posebne za sve etničke grupe podjednako“ (Mladenović, 2017: 96).

Međutim, stiče se utisak da standardi bibliotečke delatnosti u praksi još uvek nisu u skladu sa navedenim smernicama, te da nisu u odgovarajućoj meri prilagođeni potrebama i društvenoj integraciji pripadnika nacionalnih manjina. Iz toga sledi da su sredine, odnosno biblioteke koje kao primarni zadatak sebi postavljaju promociju dveju (ili više) kultura – jako retke. Biblioteke kao što su Narodna biblioteka Veljko Petrović u Bačkoj Palanci, čije zavičajno odeljenje nudi preko dve hiljade publikacija na jezicima sredine (srpski, mađarski, nemački, slovački) i godinama funkcioniše kao „promoter kulturnih i istorijskih vrednosti Bačke Palanke“ te kao takvo postaje „lokalni centar kulturnog delovanja u gradu i okolini“ (Petrić, 2018: 160), Gradska biblioteka u Subotici, koja u svakodnevnoj komunikaciji koristi tri zvanična (srpski, mađarski i hrvatski) i lokalni bunjevački jezik, te tradicionalno organizuje međunarodne skupove, književne večeri i manifestacije na sva četiri jezika (Mladenović, 2017), ili Narodna biblioteka Detko Petrov u Dimitrovgradu, koja čuva pisanu reč na srpskom, bugarskom i šopskom jeziku i organizuje programe namenjene promociji srpske i bugarske kulture (Urošević i Đorđević, 2019) – lepi su, ali, nažalost, retki izuzeci.

4. MULTIKULTURALIZAM I BIBLIOTEKE U NIŠU

Predmet i cilj istraživanja

Predmet ovog istraživanja jeste utvrđivanje u kojoj meri se u niškim bibliotekama radi na promociji multikulturalnosti. U tu svrhu pregledani su sajtovi sedam niških biblioteka sa ciljem da se pronađu i dokumentuju aktivnosti na promociji kultura i stvaralaštva drugih naroda, a posebno nacionalnih/etničkih grupa prisutnih na teritoriji grada Niša.

Metodologija

S obzirom na to da su u današnje vreme prisustvo biblioteka na internetu i promocija, odnosno dokumentovanje aktivnosti onlajn očekivani i, u krajnjoj liniji, podrazumevani, odgovor na postavljeno pitanje potražen je uvidom u sajtove/stranice niških biblioteka i, tamo gde ih ima, njihove profile na društvenim mrežama. Za potrebe ovog istraživanja pregledani su sajtovi dveju centralnih biblioteka: Narodne biblioteke Stevan Sremac, jedine javne biblioteke u Nišu, i Univerzitetske biblioteke Nikola Tesla, centralne biblioteke Univerziteta u Nišu koja je, pored studenata i istraživača, otvorena i za ostale građane, zatim sajt biblioteke Filozofskog fakulteta u Nišu, koja opslužuje ne samo departmane za srpsku i komparativnu književnost, anglistiku, nemački, ruski i francuski jezik već i departmane za sociologiju i socijalnu politiku, kao i sajtovi biblioteka dve niške gimnazije, značajnih obrazovnih ustanova koje se putem različitih programa i manifestacija aktivno uključuju u kulturni život grada. Biblioteke ostalih srednjih i osnovnih škola u Nišu (16 srednjoškolskih i 37 osnovnoškolskih ustanova) ovom prilikom nisu uzete u razmatranje.

5. REZULTATI I DISKUSIJA

Narodna biblioteka Stevan Sremac Niš

Kako i priliči jednoj od najstarijih i najangažovanijih kulturnih ustanova u gradu, niška Narodna biblioteka godinama aktivno radi na organizovanju kulturno-obrazovnih programa i promociji različitih kultura. Dugogodišnji je saradnik niškog ogranka Francuskog instituta u Srbiji (otvoren 2004) i Instituta Konfucije iz Beograda, sa kojim je u Nišu 2019. osnovala Kineski kutak. Kao rezultat saradnje Narodne biblioteke, grada Niša i Ambasade SAD u Beogradu, od 2003. u Nišu radi Američki kutak, a od 2017, sa NVO Ruska humanitarna misija, biblioteka je otvorila i Ruski kutak, koji trenutno raspolaže sa preko 3.000 publikacija na ruskom jeziku.

U okviru saradnje sa navedenim organizacijama, biblioteka sprovodi niz adekvatno medijski praćenih i sve popularnijih kulturno-obrazovnih aktivnosti. Tako je, recimo, sa Francuskim institutom u Srbiji sredinom juna 2020. učestvovala u obeležavanju Molijerovih dana, u okviru kojih je u prostorijama biblioteke organizovan onlajn razgovor sa francuskim piscem Davidom Diopom, a novembra 2019. organizovala međunarodnu izložbu fotografija France eMotion. U saradnji sa Institutom Konfucije i Kineskim kutkom do sada je u biblioteci organizovano više besplatnih kurseva kineskog jezika za decu i odrasle, predavanja (Festival proleća u Kini, januar 2020; Šta sve može kineska medicina, oktobar 2019; Obrazovanje u Kini, jun 2019; Introduction to China, maj 2019, itd.

Saradnja biblioteke sa Ruskim kutkom rezultirala je nizom tematskih večeri, izložbi i predavanja u cilju afirmacije ideje slovenstva i promocije ruske kulture i stvaralaštva.

Pored kulturnih aktivnosti u okviru „kutaka“, niška Narodna biblioteka redovno se uključuje i u manifestacije posvećene promociji kulture i stvaralaštva drugih naroda. Recimo, u prostorijama biblioteke polako prerasta u tradiciju obeležavanje Dana makedonske kulture i održavanje makedonskih pesničkih večeri. Marta 2019. Narodna biblioteka i Društvo slovenačko-srpskog prijateljstva Zdravica obeležili su u prostorijama biblioteke Prešernov dan, državni i kulturni praznik u Republici Sloveniji. U saradnji sa Udruženjem za negovanje japanske kulture Taka Niš, u biblioteci je oktobra 2019. održano predavanje Mijamoto Musaši – više od borbe. Ovim i nizom drugih aktivnosti Narodna biblioteka dala je ogroman doprinos formiranju kulturne fizionomije grada Niša.

Treba napomenuti još i da se Narodna biblioteka uključila i u akciju Vavilonski most – pokloni knjigu, sagradi most u cilju formiranja multi-kulturalne biblioteke u Firenci. U ove svrhe Narodna biblioteka Stevan Sremac,

Ipak, ono što je u svim ovim aktivnostima primetno jeste da se Narodna biblioteka vrlo malo bavi promocijom multikulturalizma u najužem značenju. Aktivnosti vezanih za nacionalnu manjinu koja je u Nišu najprisutnija – Rome – u poslednjih nekoliko godina nije bilo, a aktivnosti koje promovišu kulturu i stvaralaštvo ostalih manjina prisutnih u demografskom sastavu grada su, u najboljem slučaju sporadične. Nažalost, stiče se utisak da biblioteka više brine o globalizaciji nego o multikulturalizmu, što ne bi smelo biti prihvatljivo za javnu biblioteku koja je, makar deklarativno, u službi svih građana Niša.

Linkovi za pristup:

<http://www.nbss.rs/>

<http://www.institutfrancais.rs/category/agenda-sr/nis-sr/>

<http://www.americancorners.rs/about-ac/sr/Nis/>

<https://www.facebook.com/Narodna-biblioteka-SteVan-Sremac-Nis-320484912845/>

<https://www.facebook.com/Ruski-kutak-Narodna-biblioteka-SteVan-Sremac-Nis-101073571337843/>

<https://www.facebook.com/odeljenjeiknis/>

Univerzitetska biblioteka Nikola Tesla Niš

Tokom godina od svog osnivanja 1968, Univerzitetska biblioteka Nikola Tesla prerasla je u jedan od najznačajnijih informaciono-dokumentacionih centara ne samo Niša već i juga Srbije. Centralna je biblioteka Univerziteta u Nišu, članica svih relevantnih bibliotečkih asocijacija u zemlji i inostranstvu i deo uzajamne bibliografsko-kataloške baze podataka COBIB.SR, a preko servisa KoBSON ima pristup internacionalnim indeksnim bazama, kao i velikom broju inostranih monografija i naučnih časopisa.

Što se kulturne delatnosti i promocije multikulturalizma tiče, Univerzitetska biblioteka u svojim prostorijama redovno priređuje tematske i autorske izložbe, promocije i predavanja, a aktivno saraduje i sa velikim brojem domaćih i inostranih kulturnih, obrazovnih i naučnih institucija, nevladinih organizacija, privrednih subjekata i pojedinaca. U periodu 2013–2014. učestvovala je u Tempus projektu Jednak pristup za sve: osnaživanje socijalne dimenzije u cilju jačanja evropskog prostora visokog obrazovanja, čiji je glavni cilj bilo poboljšanje položaja podzastupljenih socijalnih grupa (uključujući nacionalne manjine) u okviru visokog obrazovanja.

Uz to, Univerzitetska biblioteka saraduje sa Udruženjem građana Mladi ambasadori, Austrijskim kulturnim forumom iz Beograda (izložba o Gustavu Klimtu, projekcija filma Klimt, maj 2018), Italijanskim institutom za kulturu iz Beograda (izložba Korisne beskorisne slike u okviru projekta Kulturno proleće all'italiana, april 2017), a zapažena je i dugogodišnja i izuzetno plodna saradnja sa Udruženjem za negovanje japanske kulture Taka, koje tradicionalno u prostorijama biblioteke organizuje Dane Japana u Nišu – JapanNiš sa mini seminarima japanskog

jezika, manga crtanja, origamija i goa, konvencije popularne japanske kulture Japonikon, kao i veliki broj predavanja o japanskoj književnosti. Međutim, slično Narodnoj biblioteci Stevan Sremac, aktivnosti koje bi konkretno promovisale multikulturalizam na nivou grada – praktično nema.

Linkovi za pristup:

<http://www.ubnt.ni.ac.rs/>

<https://www.facebook.com/UBTesla>

<https://www.facebook.com/Udruzenje-Taka-Niš-637897836329825>

Biblioteka Filozofskog fakulteta u Nišu

Iako biblioteka Filozofskog fakulteta u Nišu opslužuje departmane za srpsku i komparativnu književnost, anglistiku, nemački, ruski i francuski jezik, Centar za strane jezike sa lektoratima (grčki i italijanski jezik, fakultativni kursevi kineskog i korejskog jezika) i departmane za sociologiju i socijalnu politiku, angažovanost biblioteke na polju multikulturalnosti praktično je neznatna. Naime, osim što popunjava fondove prema potrebama departmana fakulteta, prema dostupnim podacima, sama biblioteka ne organizuje nikakve programe, aktivnosti ni kulturna dešavanja, niti se aktivno uključuje u relativno brojne i zapažene aktivnosti na promociji multikulturalnosti u organizaciji Filozofskog fakulteta.

Link za pristup:

<https://www.filfak.ni.ac.rs/organizacija/biblioteka>

Biblioteka Prve niške gimnazije Stevan Sremac

PNG Stevan Sremac pruža svojim učenicima mogućnosti da izučavaju i usavršavaju više jezika (engleski, francuski, nemački, italijanski, ruski i španski jezik), a pored društveno-jezičkog i filološkog smera ima i bilingvalni smer gde se deo nastave prati na nemačkom jeziku. Međutim, biblioteka ove gimnazije nije dobila svoje mesto na zvaničnom sajtu škole, a profili na platformi Wordpress i društvenoj mreži Facebook, koje su, pretpostavljamo, samoinicijativno otvorili i vodili bibliotekari, nisu ažurirani od 2016. U dostupnim unosima nisu zapažene aktivnosti na promociji multikulturalizma.

Linkovi za pristup:

<https://bibliotekagimss.wordpress.com/>

<https://www.facebook.com/pages/category/Education/Biblioteka-Prve-niške-gimnazije-Stevan-Sremac-1400403403515451/>

6. ZAKLJUČAK

Iako su kod dveju centralnih gradskih biblioteka – Narodne biblioteke Stevan Sremac i Univerzitetske biblioteke Nikola Tesla – primetno veliko angažovanje u organizaciji programa i manifestacija usmerenih na promociju različitih kultura, stiče se utisak da se u obema organizacijama forsiraju prvenstveno dominantne globalne kulture: američka, francuska, ruska, kineska, japanska, dok su aktivnosti vezane za promociju multikulturalizma, odnosno kultura lokalnih nacionalnih/etničkih zajednica, u najboljem slučaju, sporadične. S druge strane, dosta je zapažena je aktivnost različitih nevladinih organizacija i udruženja posvećenih promociji određenih kultura, što umnogome diktira kulturno-obrazovni program datih biblioteka. S tim u vezi, postavlja se opravdano pitanje u kojoj meri su lokalni nacionalni saveti i inicijative uopšte zainteresovani za promociju svog kulturno-umetničkog nasleđa i stvaralaštva.

S druge strane, velika je šteta što je multikulturalnost na nivou srednjih škola, sa ili bez školskih biblioteka, u velikoj meri zapostavljena. Demografski, sam grad predstavlja relativno homogenu sredinu, ali bi budućim građanima ne samo Niša već i Srbije i sve više globalizovanog sveta svakako značilo da se već u školi upoznaju sa multikulturalnošću i očigledno uveliko marginalizovanim pripadnicima sredine u kojoj i sami žive.

LITERATURA

Bašić, Lj. (2016). „Multikulturalne biblioteke i zaštita identiteta nacionalnih manjina.“ Glasnik Narodne biblioteke, god. 14, br. 1, str. 121–129. www.nb.rs/view_file.php?file_id=4790, pristupljeno 19. maj. 2023.

Vlada Republike Srbije. „Nacionalne manjine: upoznajte Srbiju.“ www.srbija.gov.rs/tekst/37/nacionalne-manjine.php, pristupljeno 18. maj. 2023.

Vranješević, J., i sar. (2006). Za razliku bogatije: priručnik za interkulturalizam. Beograd IFLA/UNESCO. „Deklaracija IFLA/ UNESCO (smernice) za multikulturalne biblioteke,“ www.ifla.org/files/assets/library-services-to-multicultural-populations/publications/multicultural_library_manifesto-sr.pdf. Pristupljeno 18. maj. 2023.

Mladenović, M. (2017). „Korisnici u multikulturalnim bibliotekama.“ Bibliotekarstvo Srpske, br. 6, str. 95–98. DOI: 10.7251/BSCSR1706095M

- Petrić, D. (2018). „Zavičajno odeljenje – juče, danas, sutra.“ Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema, br. 1/2, 2018, str. 155–165.
- Raduški, N. (2003). „Etnička homogenizacija stanovništva Srbije krajem XX i početkom XXI veka.“ Demokratija i multikulturalnost u jugoistočnoj Evropi, urednik Goran Bašić, Centar za istraživanje etniciteta, Beograd, str. 425–434.
- Republički zavod za statistiku. „Popis 2011.“ popis2011.stat.rs/, 27. jul 2016. Pristupljeno 17. maj. 2023.
- Stanković-Pejnović, V. (2010). „Prošlost i budućnost multikulturalizma na jugoistoku Evrope.“ Međunarodni problemi, izd. 62, br. 3, str. 463–489.
- Urošević, S., & Đorđević, J. (2019). „Jedna biblioteka, tri jezika – multikulturalnost u Opštini Dimitrovgrad.“ Megafon, 27. jul 2019, megafon.co/jedna-biblioteka-tri-jezika/. Pristupljeno 18. maj. 2023.
- Hadžić, H. (2020). „Multikulturalizam i interkulturalizam, šta je to?“ 2020. www.researchgate.net/publication/338558981, pristupljeno 15. maj. 2023.
- Centar za interkulturnu komunikaciju. „Interkulturalnost.“ www.cink.rs/index.php/i/76-interkulturalnost, pristupljeno 18. sept. 2023.
- Centar za interkulturnu komunikaciju. „Multikulturalizam.“ www.cink.rs/index.php/m/85-multikulturalizam, pristupljeno 18. maj. 2023.